

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2.50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Za tolažbo . . .

Glasilo slovenskih krščanskih „učiteljskih“ in katehetskikh društev prinaša pod gorenjim naslovom tri strani dolg članek. Preden sem prečital ta članek, sem si mislil: Aha, naši „katoliško“ misleči tovariši so doslegli pri vladajoči „katoliški“ stranki nekaj za izboljšanje naših plač! — Posebno mi je bilo povod misliti kaj takega vzpričo vesti, da kranjski deželni zbor vendar dobi sankejio k desetmilijonskemu posojilu. Ko sem prečital ves članek, sem bil razočaran v tej tolažbi. Neki „Belan“ se namreč kar naravnost norea dela iz našega gmotnega položaja. Piše namreč, „da ni lepo, modro, potrebno, koristno, da se skoraj vsak pogovor z učiteljstvom ali v učiteljstvu „zavleče“ tudi na materialno bedo in socialno nezadovoljnost“. Dalje navaja kot vzrok našemu zapostavljanju „pretirano jadicovanje in nepotrebno stokanje, ki se čuje v naših vrstah na takih krajih („Union“!), v taki družbi (finančnik Lampe!), v takih okoliščinah (lačna družina) in v taki obliki (petitije), da nam je le na škodo, ne pa na korist in blagor.“ — Potem slika črni „Belan“ naš „vzvišeni“ stan, ki zasluži, „da ga povzdignemo poleg duhovskega nad vse druge stanove.“ (Zato že skrbita „Domoljub“ in „Novi Čas“!) Navsezadnje pa pride tista tolažba, ki je univerzalni recept za ozdravljenje naše bede in nezadovoljnosti. Glasi se: „Vsega tega seveda ne pojmiyo ljudje, ki jih je omrežil vdih modernega svobodomiselnosti, ki iščejo za krščansko versko prepričanje praznih surogatov, ki v deci ne vidijo otrok božjih, ampak zgolj živa bitja, katerim je treba vcepiti nekaj znanja za življenje med svetom. Gorje (!) takim pedagogom, osobito, če jih tare pomankanje („Belan“ še dvomi!), če hodi bolezen okolo domače družine, če je poleg praznote v sreči tudi praznota v žepu. Gorje pa tudi otrokom, ki pridejo v roke takim pedagogom! (Se lepo sliši!) Učitelj ima res lep poklic, (nekaj doslej še nezapisanega!) toda izogniti se mora vsemu, kar mu razdere to idealno lepoto in srečo. Pravilno bi se imel glasiti ta stavek: Slomškar ima res lep poklic — hlapčevati, toda izogniti se mora vsemu, kar mu razdere to idealno lepoto in srečo!) Kdor hoče to srečo uživati, mora ohraniti versko tolažbo za življenje in za svoj poklic. Zato pa hočemo vztrajati v dejanskem krščanstvu, ne zato, ker je ravno oportuno, ampak zato, da damo dober zgled mladini in pa ker je krščansko življenje naša srčna zadeva in potreba, pa ker imamo sami v takem življenju pravo pedagoško tolažbo in zadovoljnost.“ — Nisem si nikoli mnogo domišljeval o bistrumnosti krščansko-mislečih, ampak da se puste pitati s takim tankim ovsom in tako bodečim osatom, tega pa vendar nisem pričakoval. Tedaj, razni družinski očetje, ki ste bili dosedaj v vednih gmotnih skrbih, sedaj se kar nasrkajte iz slomškarskega glasila „pedagoške tolažbo in zadovoljnosti“.

To nosi same suhe rumene cekine, seveda samo tistemu, ki „vztraja v dejanskem krščanstvu“ in je zadovoljen s plehastimi cekini. „Krščansko-misleči“ naj bodo veseli, da njihov list ne pride v roke, recimo, kakemu Cankarju; ta bi jih na ta članek tako sar-

kastično in satirično obril, da bi se ves svet smejal tem „pedagoškim tolažnikom in zadovoljnožem“. Klerikalna stranka bo rada ustregla takemu razpoloženju „krščansko-mislečih“, ali drugo vprašanje je, če bodo želodeci lačnih družin tudi zadovoljni ob takem razpoloženju.

Bodeči trn.

Slovensko uradovanje.

Iz Slovenskih goric nam pišejo: Zadnji čas se ponavljajo vedno pogostejše v političnih časnikih članki, ki bičajo nemško dopisovanje šolskih vodstev z nadrejenimi oblastmi. Četudi tuji grehi ne opravičujejo lastnih, vendar pa bi naj pogledali tudi v mnoge občinske, župnijske in dekanjske pisarnice in tam ležeče akte. Kako pa je pri e. kr. finančnih stražah, e. kr. žandarmerijskih postajah, pri e. kr. poštnih in brojavnih uradih na Slovenskem, kjer uradujejo dostikrat izključno sami Slovenci? Kakšna pa je vlada čisto slovenske dežele Kranjske. Kakšni poslovni jezik pa je pri vseh političnih uradih, kakor so po vrsti e. k. glavarstva, e. k. davkarije, e. kr. sodnije itd. s svojimi številnimi pododdelki vsepovsod, koder prebivajo Slovenci? Tudi „Amtsschimmel“ e. k. deželni šol. sveta edine slovenske dežele Kranjske zoblje iz jasl, narejenih iz lesa tevtoburških gozdov. Zakaj bi torej ravno učiteljski voditelj moral biti tisti črni kozel, ki bi mu naprtili vse narodne grehe in bi ga potem stirali v puščavo? Zakaj bi ravno on moral segati v žerjavico po kostonje za vse druge? Tukaj bi torej bil dober, pri slehrni drugi priliki pa ga dosledno preziraj! Začnite vi, dragi rojaki, vi, ki plavate visoko na dnami tam pod sinjim nebesom naše države in se grejete ob njegovem solcu, in brez obotavljanja pridemo za vami tudi mi!

Iz naše organizacije.

Stajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima v četrtek, dne 9. februarja t. l., ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli svoje glavno zborovanje.

Vzpored:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
 2. Popisi in društvene zadeve.
 3. „Učitelj, duhovnik in kmet“; podava tov. L. Šijanec.
 3. Letna poročila:
 - a) tajnika,
 - b) blagajnika,
 - c) zastopnika učiteljstva v okrajnem šolskem svetu.
 5. Volitev novega odbora.
 6. Predlogi in nasveti.
- K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Zadreški krožek „Gornjegrajskega učiteljskega društva“ se je po daljšem odmoru zopet sestel v četrtek, dne 19. pret. m., v Bočeni. Udeležba je bila prav povoljna. Osem učiteljev, štiri učiteljice, več učiteljskih soproj in nekaj prijateljev učiteljstva.

Krožkov predsednik je v svojem nagovoru omenjal dragga nam tovariša Dediča, ki se je od krožkarjev poslovil s svojo smrtno. Blag mu spomin! Nadalje je pozdravil nove kolege in kolegije, ki so danes prvič na kro-

žkovem sestanku. Želeli je, da ostanejo zadreškemu krožku zvesti.

Stanovska potreba je, da se učiteljstvo večkrat sestaja. — Društvena zborovanja niso pri nas lahko mogoča, zlasti pozimi ne, ker imamo slabo pot, ker so nekateri oddaljeni in ker . . . ker . . . — t-h „ker“ je vse polno, četudi največkrat niso uvaževanja vredni. Zadreškemu krožku pa je namen, da se večkrat sestanemo bližnji kolegi in kolegice, se med seboj pogovorimo in seveda tudi pozabavamo in poveselimo. Veseli nas pa, kadar na svojem sestanku lahko pozdravimo tovariša ali tovarišico iz kraja, ki ne spada pod okrilje našega krožka tako kot takrat, ko sta v naš krog prispela dva Ljubeneča.

Po uvodnem nagovoru je poročal tajnik o delovanju krožka, t. j. o dosedanjih sestankih. Predavanja sta bili pri teh dve. Tovarish Burdian je govoril o plavanju, stud. teh. Fischer pa o zrakoplovstvu. Zabavni del je bil vsakokrat vrlo animiran. Sestanki so bili vselej dovoljno obiskani in so se vršili v Bočni v gostilnici gosp. Žrnavec. Bočna je namreč središče okoliša Zadreškega krožka. Blagajničarka je tudi za naše razmere nabrala primerno vsoto. Dohodki blagajnice so: 1. na vsakem sestanku plača vsak navzočnik v blagajnico 20 vinarjev, 2. nenavzoči člani Zadreškega krožka bi morali za vsakokrat dati v blagajnico po 1 K (toda dosedaj to ni nobeden teh storil) in 3. darila.

Pričakovati je od onih, ki se ne udeležujejo naših sestankov, pa bi se vendar tuintam lahko, da pošljejo blagajničarki vsaj majhen prispevek.

Po poročilih, ki so bila sprejeta z odobravanjem, je prišlo na vrsto predavanje.

Tovarish Bizjak je obširno in zanimivo poročal o svojem v o j a š k e m ž i v l j e n j u. Navedel je nekaj razlogov, zakaj je šel k enoletnim prostovoljcem, zakaj se je dal aktivirati in zakaj je po večletni službi slekel uniformo poročnika ter zopet vstopil k učiteljstvu.

Pripovedoval je razne resne in vesele epizode, odgrnil tuintam zagrinjalo, ki loči vojaški stan in civiliste, ter nam dal pogledati za kulise; omenjal je dobre in neugodnosti vojaškega življenja bodisi v kasarni ali na manevrih — kratko rečeno, razjasnil nam je „soldaški stan“.

Burno odobravanje koncem govora je pokazalo, da so bili vsi navzočniki s predavanjem izbornu zadovoljni.

Nato smo izbrali novo vodstvo Zadreškemu krožku. Po vzkliku smo izvolili prejšnje člane vodstva, in sicer predsednikom Šijanec, tajnikom Korban, blagajničarka pa je Volčeva.

Prehitro je med krmiljanjem potekel čas, postajati je pričel mrak, in krožkarji smo se — podavši si roke v slovo — razkropili na razne strani, vsak k svojemu domu.

S tem popoldnevom smo bili vsi zadovoljni.

Prihodnji sestanek bo meseca februarja ter bo pravočasno naznanjen v „Učiteljskem Tovarishu“.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim nametvom.

Promet do konca januarja K 36.221.30.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 30 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Politiški pregled.

Naše vseučiliško vprašanje. Pri našem ministru Stürgku je bila deputacija jugoslovanskih poslancev: dr. Ploj, Dulibič in Povše, da se informira o stališču vlade nasproti laški pravni fakulteti ter obenem naznačilo vseučiliške zahteve Jugoslovancov. Naučni minister je izjavil, da vlada ne more dovoliti Slovincem docentur ne v Pragi ne v Krakovu, govoriti bi se dalo sicer o reciprociteti ali tudi to le pod nekimi modifikacijami. Vlada bi dala le neke olajšave s t-m, da bi se napravila v Zadru izpraševalna komisija za drugi in tretji pravniški izpit iz vseučiliškega odseka so izdali tak komunique: Jugoslovanski vseučiliški odsek je imel pod predsedstvom poslanca Povšeta sejo. Predsednik je poročal o konferencah z naučnim ministrom grofom Stürgkom. Po obširni razpravi, ki je trajala več ur, je sklenil klub soglasno, da ostane pri svojih znanih vseučiliških zahtevah. „Komunike so mnogo komentirali v parlamentarnih krogih. Lahe skrbni kakšno taktiko zavzamejo slovenski poslanci nasproti predlogi laške pravne fakultete. Pesimizem se je vseh vrst laških poslancev. Lahki vztrajajo pri svoji zahtevi, da mora priti laška pravna fakulteta v Trst, kjer ima potem nastati celo vseučilišče. Morda pa se zadovolje tudi začasno z Dunajem, saj ima biti fakulteta tam le nekaj časa, potem jo prenesejo v „laško ozemlje“. Glavno za Lahe je pač to, da otvorijo zopet laško pravno fakulteto. Ali tudi mi ostajamo pri svojih zahtevah. Kakor gori povedano, je sklenil visokošolski klub vztrajati pri starih zahtevah. Jugoslovani smatrajo ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu ter v Primorju sploh za nedopustno, zahtevajo pripustitev slovenskih habilitacij na vseučiliščih v Pragi in Krakovu, popolno reciprociteto zagrebškega vseučilišča ter končno obvezno obljubo, da vlada ukrene vse potrebno za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani tekom 5—10 let. — Na podlagi teh zahtev uravnajo Jugoslovani svoje nadaljnje postopanje. Odločitev o taktiki je pripuščena obema kluboma, da si izbereta tako, kakršna se jima pač zdi prava. Mi mislimo, da bi morala v tem oziru vladati med jugoslovanskimi poslanci edinstvo, sicer ne pridemo nikamor!

Naučni odsek je v državnem zboru razpravljal o predlogu poslanca Strauskega, naj se okrajni šolski nadzorniki stalno namestijo. Naučni minister grof Stürgkh je izjavil, da je ta zahteva iz finančnih in političnih razlogov za sedaj neizvedljiva; vlada pa stavlja vsako leto v proračun znesek v izboljšanje gmotnega stanja okrajnih šolskih nadzornikov.

Češko visoko šolo političnih ved otvorijo v Pragi dne 19. febr. t. l. Čeških predavateljev je priglasi obilo, med temi dr. Kramar, dr. Maršan, dr. Tobolka, dr. Baxa, Jos. Penizek itd. — v slovenkem jeziku pa bo predaval dr. Bogumil Vošnjak, in sicer o temeljnih teoretičnih politike s posebnim ozirom na Jugoslovane“ ter o avstrijskem narodnostnem pravu.

Odpor proti antimodernistični prisi sega na Bavarskem je velik. M-d člani raznih kongregacij, posebno med frančiškani je nastal hud odpor proti papeževemu odloku glede antimodernistične prisige. Zaradi tega je izstopilo več frančiškanov iz reda in katoliške vere ter se upisalo m-d starokatoličane. Vseučiliški profesor dr. Wilman je rekel, da pomeni papežev odlok le nekulturnost in papežovo nazadnjaštvo. Wilmana so zato suspendirali.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?